

Wim Gevers,
Het werk en ideeën van
Cognitive Science for Society lab

van mening veranderen

Wanneer heb je het laatst geprobeerd
iemand van mening te doen veranderen?

Samenzweringstheorieën

'In a time when too many minds seem closed, this is a masterful analysis of what it takes to open them.'

Adam Grant, author of Think Again

HOW MINDS CHANGE

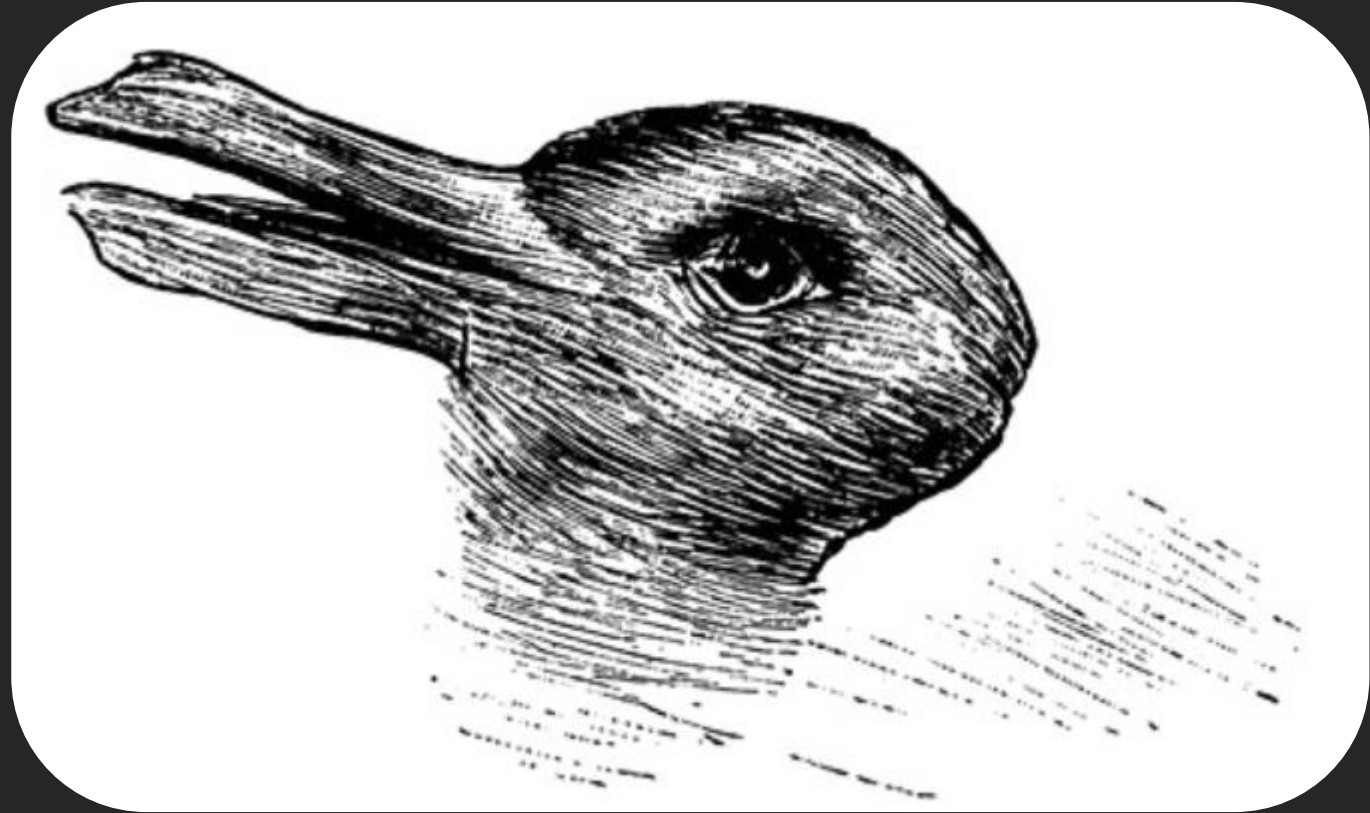

The New Science of Belief,
Opinion and Persuasion

DAVID McRANEY

'Brilliantly smart and utterly timely.'

Will Storr, author of The Science of Storytelling

Mening verschilt
tussen figuren

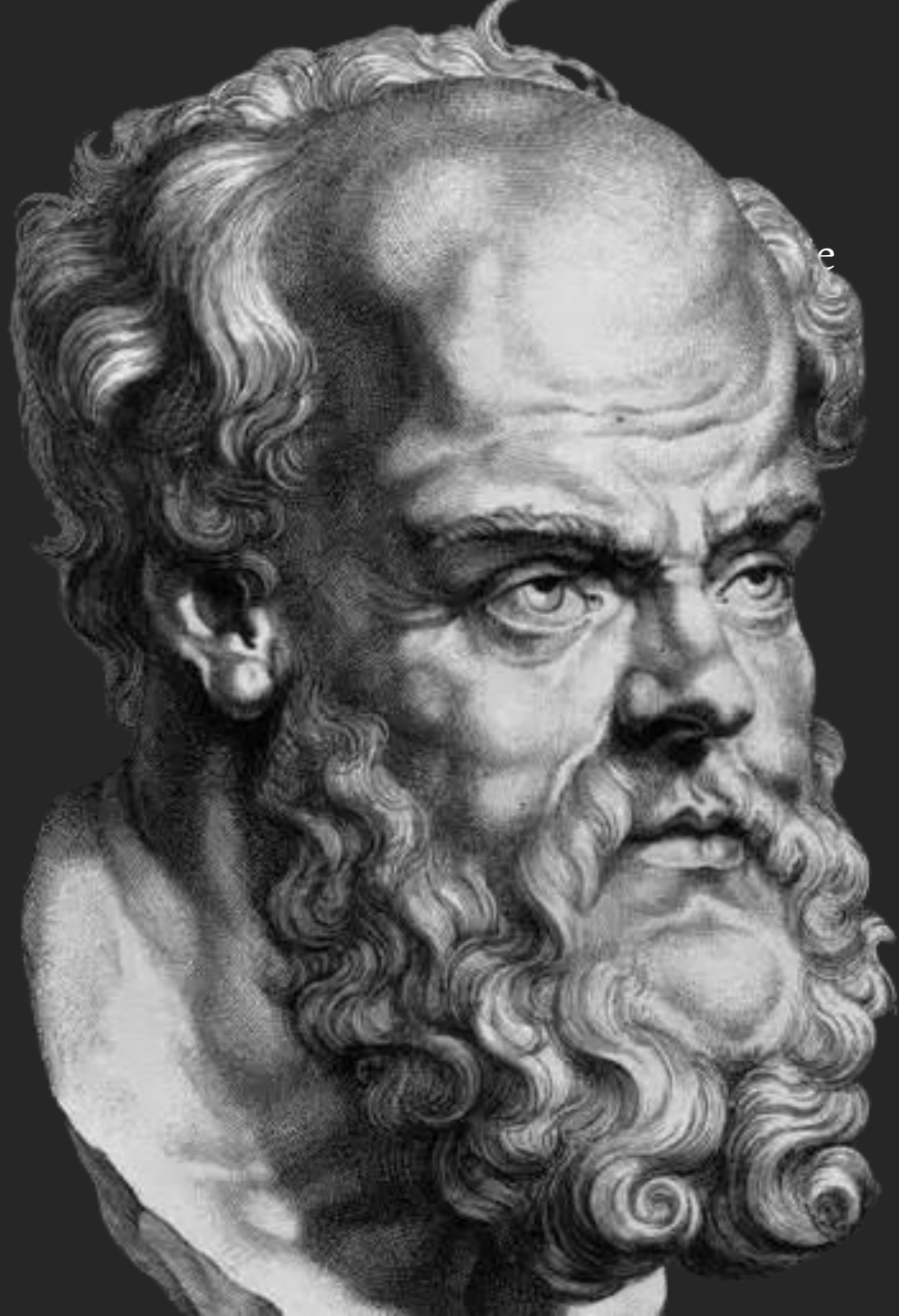

Mening verschilt
tussen mensen

Anosognosia
over eigen acties

Hoe worden meningen gevormd,
hoe veranderen ze?

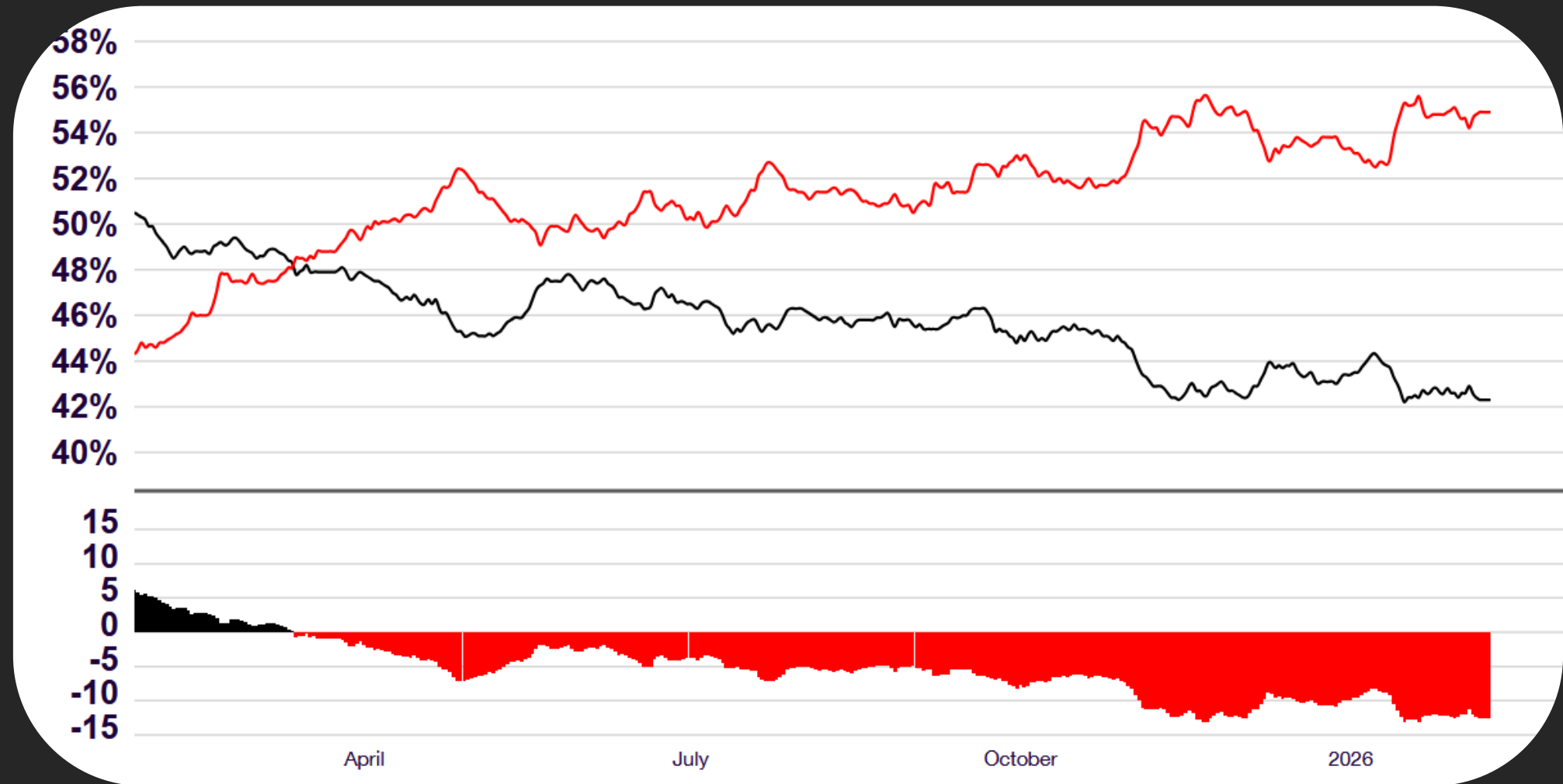
Socratische dialoog

O ironie!

Hegels dialectisch proces

Impact op de samenleving

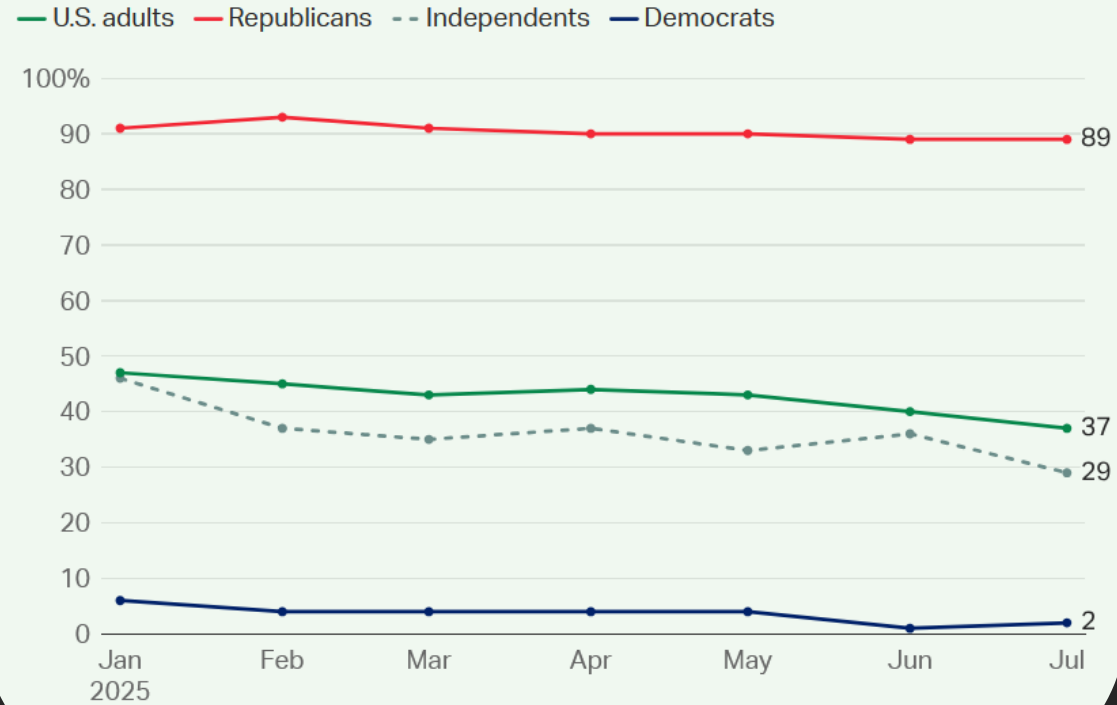

Impact op de samenleving

Trump's Job Approval Rating Is Lowest of Second Term

Do you approve or disapprove of the way Donald Trump is handling his job as president?

% Approve

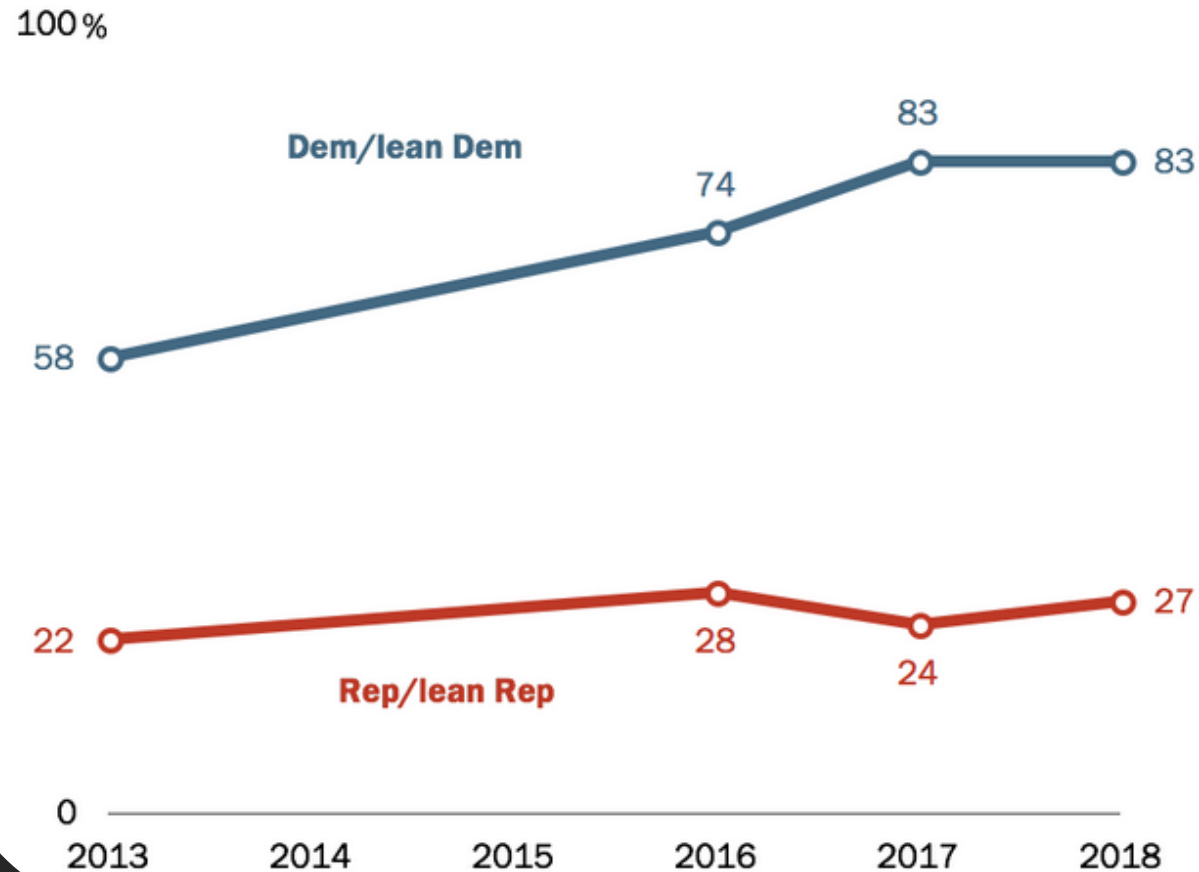
[View the data](#) • [Download image](#)

GALLUP

Impact op de omgeving

Concerns about climate change have grown among Democrats, but not among Republicans

Global climate change is a major threat to our country

Impact op de samenleving

Wat als je vandaag opnieuw zou kiezen?

NBC news survey poll, reported by CNN, 17th of February 2026

Veranderen van mening is zowel continu als dichotoom

Er is blijkbaar veel nodig om een sterk gevestigde mening te veranderen

De geboorte van een belangrijke theorie op basis van foute wetenschap

Dorothy Martin and Charles Laughead

Leon Festinger, Henry Riecken, & Stanley Schachter, 1956

T

Henry came back in with a perfectly, wonderful ecstatic -- tremblingly ecstatic expression on his face, went over and grabbed both of Laughead's hands and said, thank you, then went over to Mrs. Martin and said, I just got the most wonderful help from Brother Laughead, it was a wonderful revelation to me, all my doubts are dispelled, I must confer with my brothers, Stanley and Leon.

(Festinger 1954)

Dissonance theory

Psychologisch ongemak of dissonantie

installeert weerstand bij

verschillende meningen
verschil tussen mening en gedrag

Dissonantie of weerstand tegen verandering

Hoeveelheid weerstand

Tussen meningen

Sterkte link met realiteit

overeenkomst met andere meningen

Dissonantie of weerstand tegen verandering

Hoeveelheid weerstand

Tussen een mening en gedrag

- ➔ Moeilijk om het gedrag te stoppen?
- ➔ Hoeveel plezier haal ik eruit?

Dissonance ratio

$$\text{Sterkte dissonantie} = \frac{\text{dissonante gedachten}}{\text{dissonante gedachten} + \text{consonante gedachten}}$$

1. Verander gedrag

2. Verwijder
dissonant belief

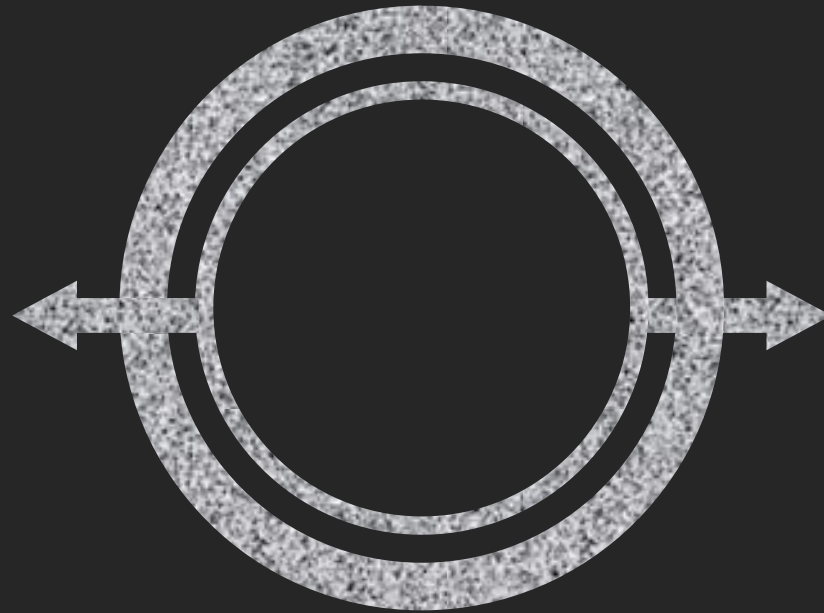
4. Voeg consonante
toe

3. Verminder belang
dissonantie

gedrag

Ik rook

mening

Roken is ongezond

1. Verander
gedrag

1. Verander
gedrag

2. Verwijder
Dissonant
belief

1. Verander
gedrag

2. Verwijder
Dissonant
belief

3. Verminder belang
dissonantie

1. Verander
gedrag

2. Verwijder
Dissonant
belief

4. Voeg consonante
beliefs toe

3. Verminder belang
dissonante

Confirmation bias

When sense is achieved, there is no need to continue. Indeed, because further examination of an issue might produce contrary evidence and diminish or cloud the sense of one's first pass, there is probably reinforcement for early closure to reduce the possibility of cognitive dissonance. Such a makes-sense approach is quick, easy, and, for many purposes, perfectly adequate. (Perkins et al., 1991, p. 99)

Confirmation bias

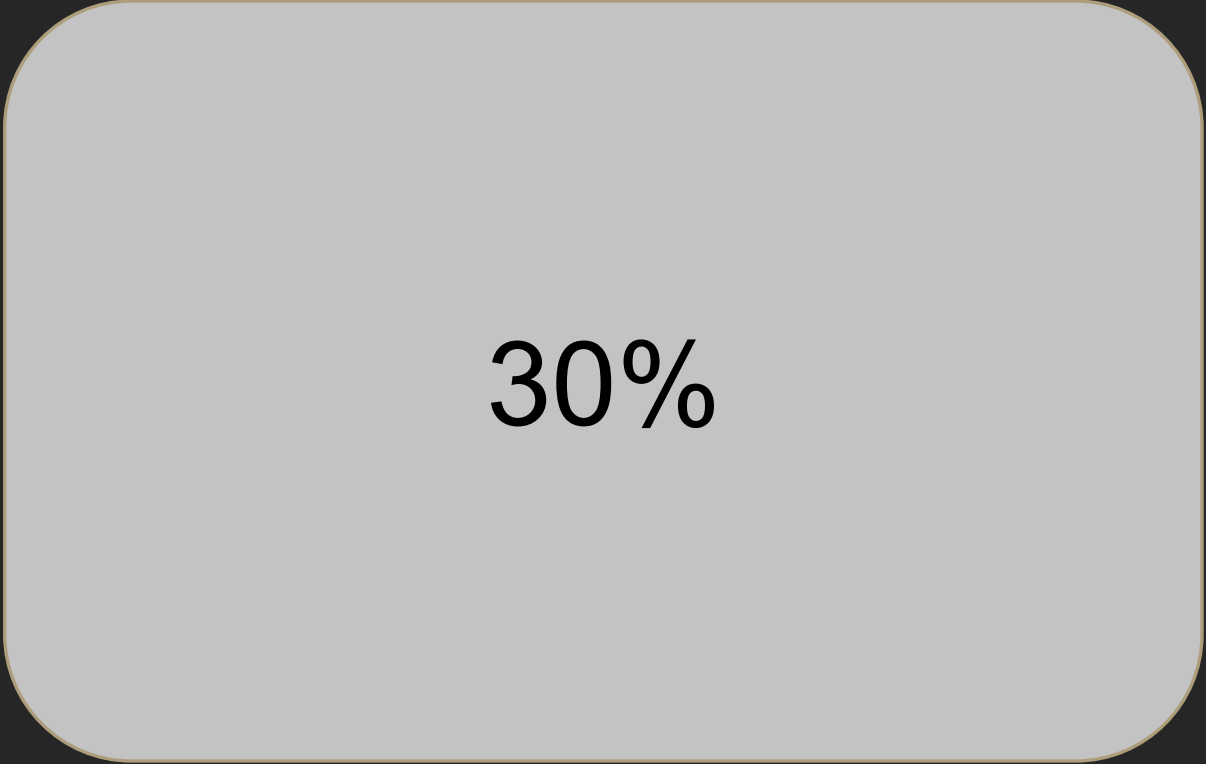
Confirmation bias

Kans op nierstenen?

Sharot and Garrett, 2016

30%

Echte statistiek
13%

Wat denk je nu?

15%

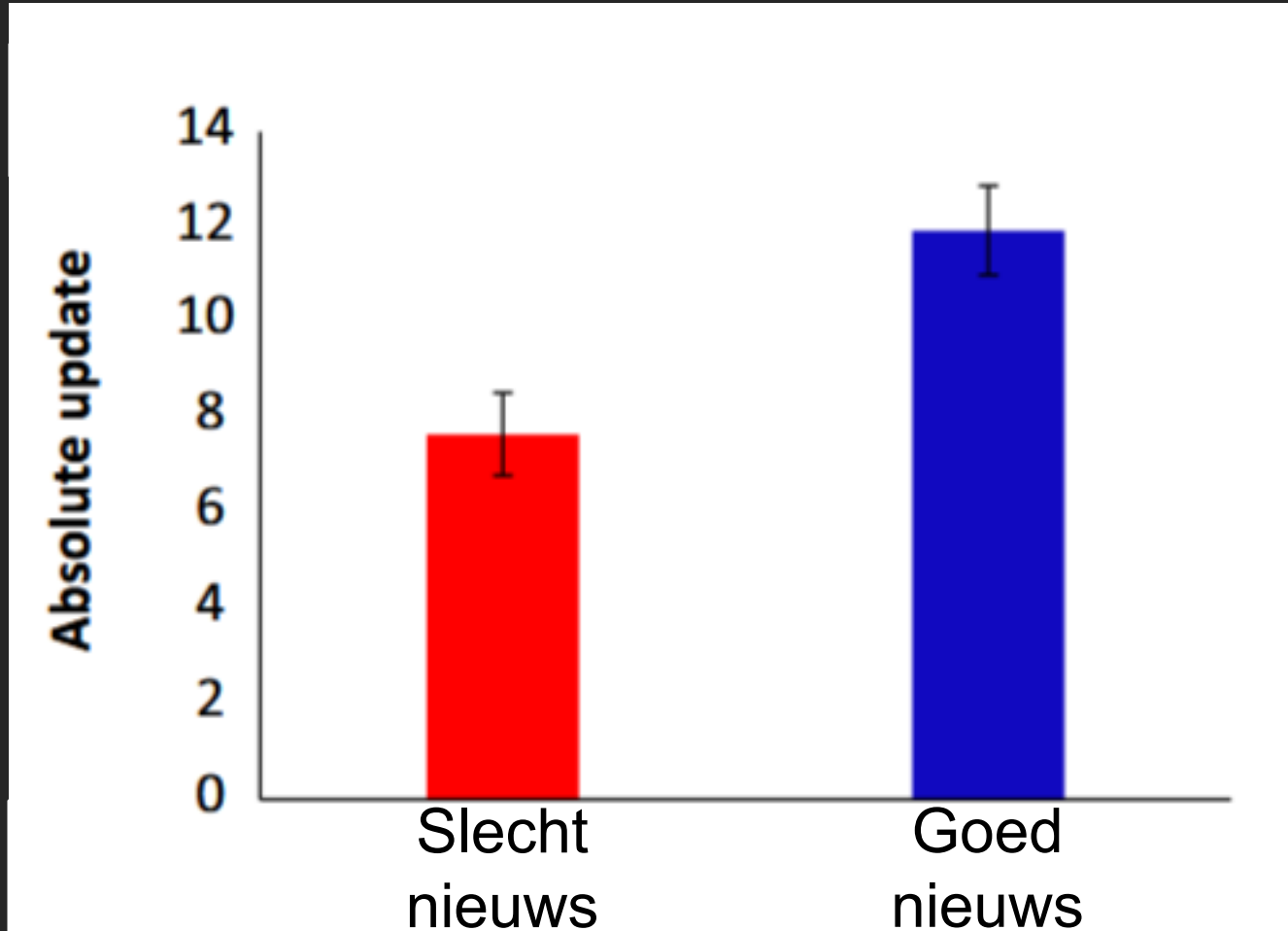
Kans op carjacking

7%

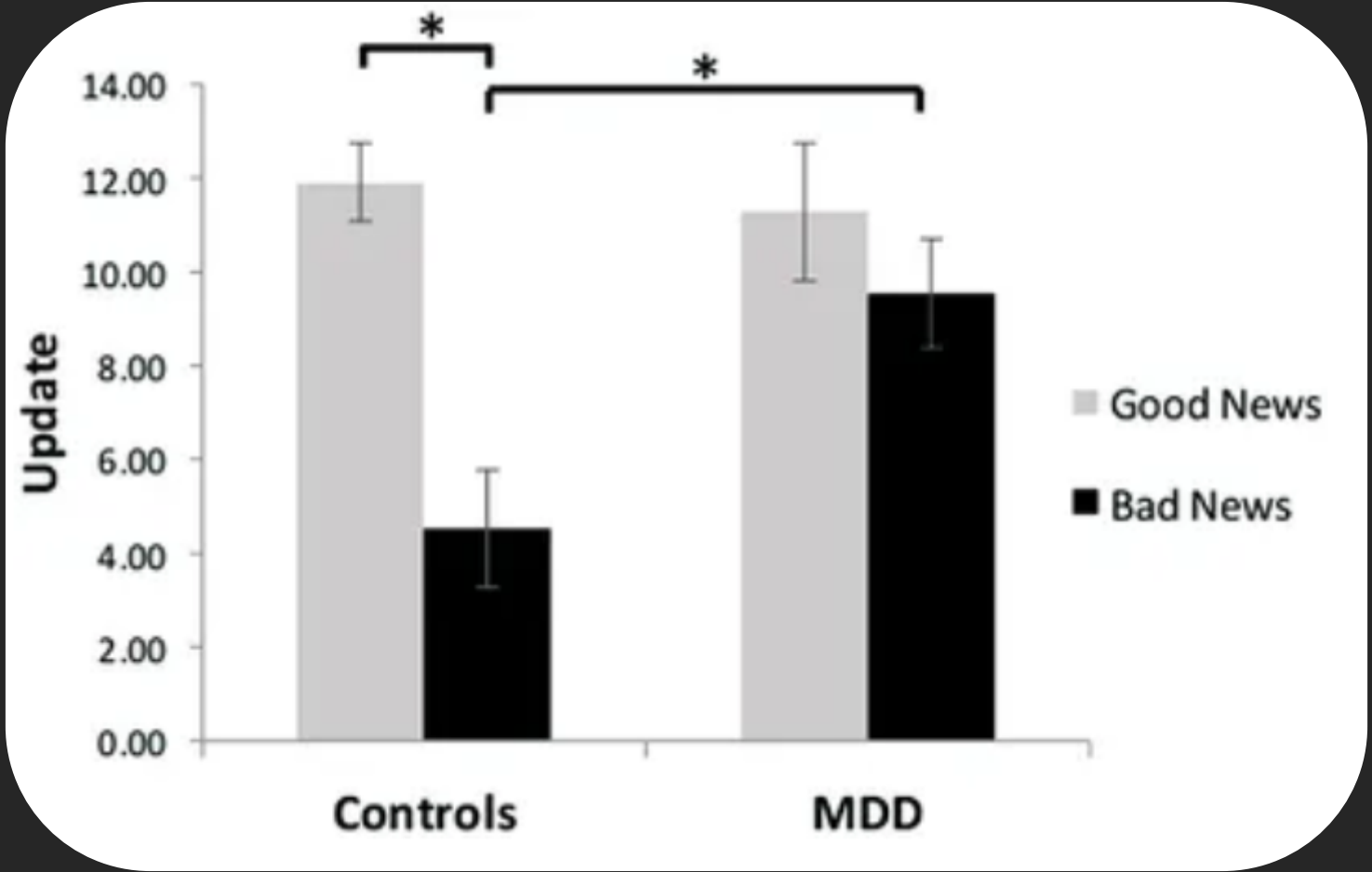
Echte statistiek
21%

Wat denk je nu?

10%

Sharot and Garrett, 2016

Garrett et al., 2014

Interesse in dit onderwerp? Kube, 2023

Nieuwe info die niet overeenkomt of negatieve waarde heeft, installeert dissonantie.

Een gevolg is confirmation bias, een mechanisme dat helpt je meningen te behouden

Is dat iets negatiefs, die weerstand?

Die weerstand, is die altijd aanwezig?

The end of history illusion

Bewustzijn

The end of history illusion

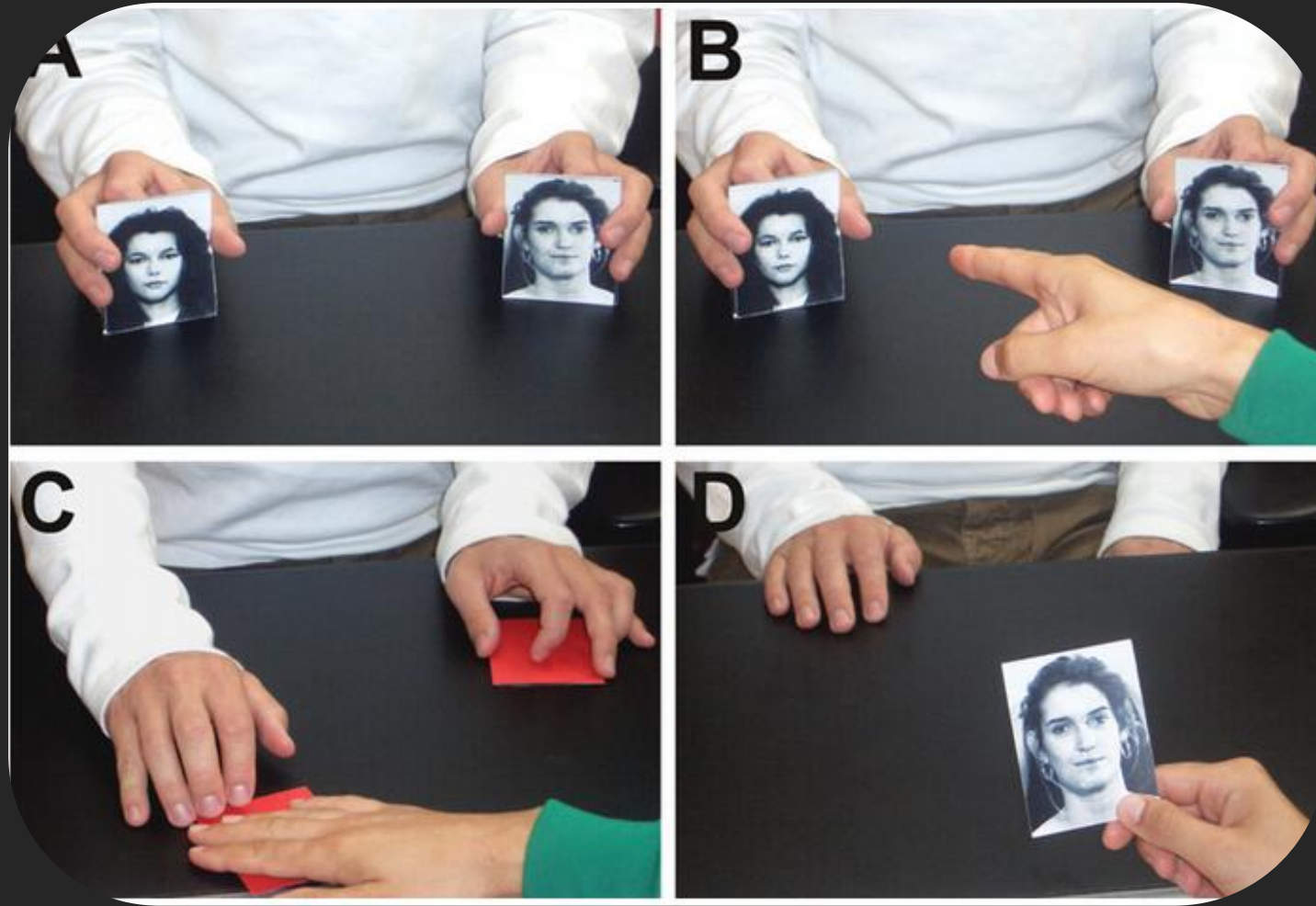
Bewustzijn van het conflict

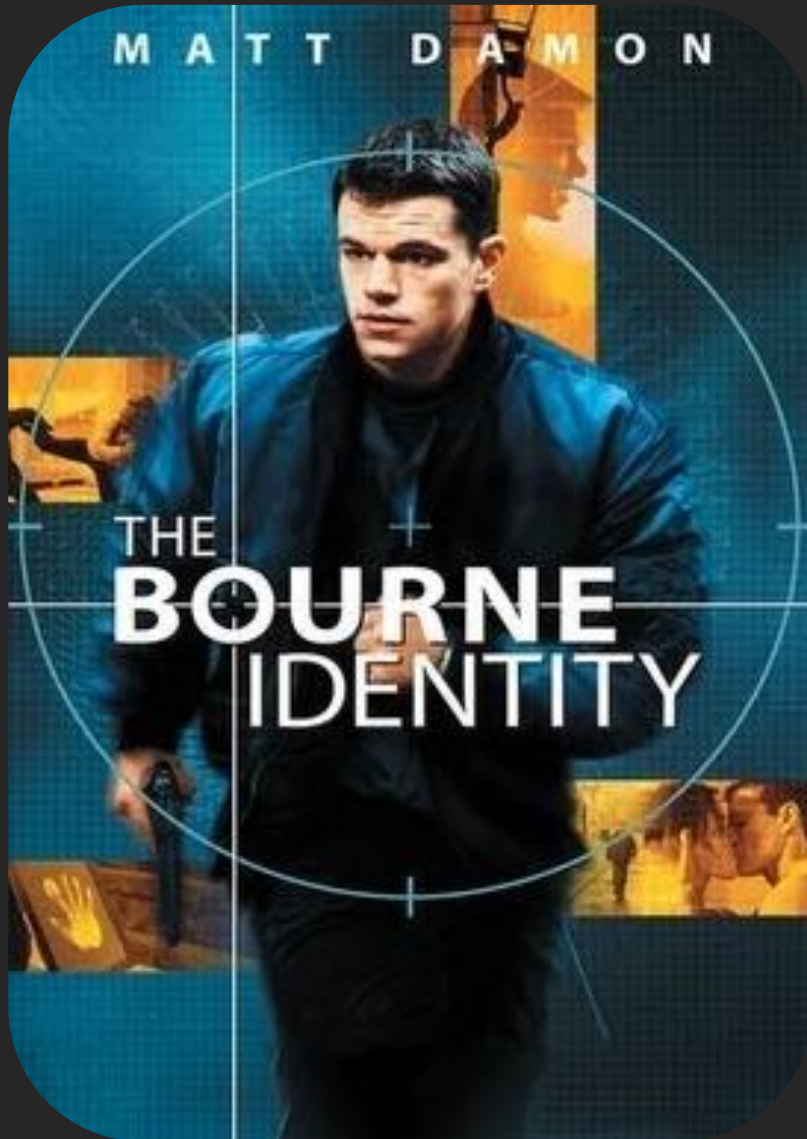
Bussing

Bewustzijn van het conflict

Rationalisatie

Gibson & Walk, 1960

Rationalisatie is rationeel

Even samenvatten

Dissonantie door tegensprekende of negatieve informatie

Even samenvatten

Dissonantie activeert een
verdedigingsmechanisme

Even samenvatten

Confirmation Bias

Update sterker voor consistent of naar goed
nieuws toe

Even samenvatten

Verdedigingsmechanisme kan omzeild worden

Verleden

Bewustzijn

Centrale hypothese

Het is onvoldoende dat de nieuwe informatie tegensprekend of negatief is

Ze moet ook zo ervaren of gevoeld worden

Zijn onze subjectieve gevoelens betrouwbaar?

Beslissen we op basis van feiten of gevoelens?

Is het simpele feit dat iemand ons tegenspreekt voldoende om negatieve gevoelens op te wekken?

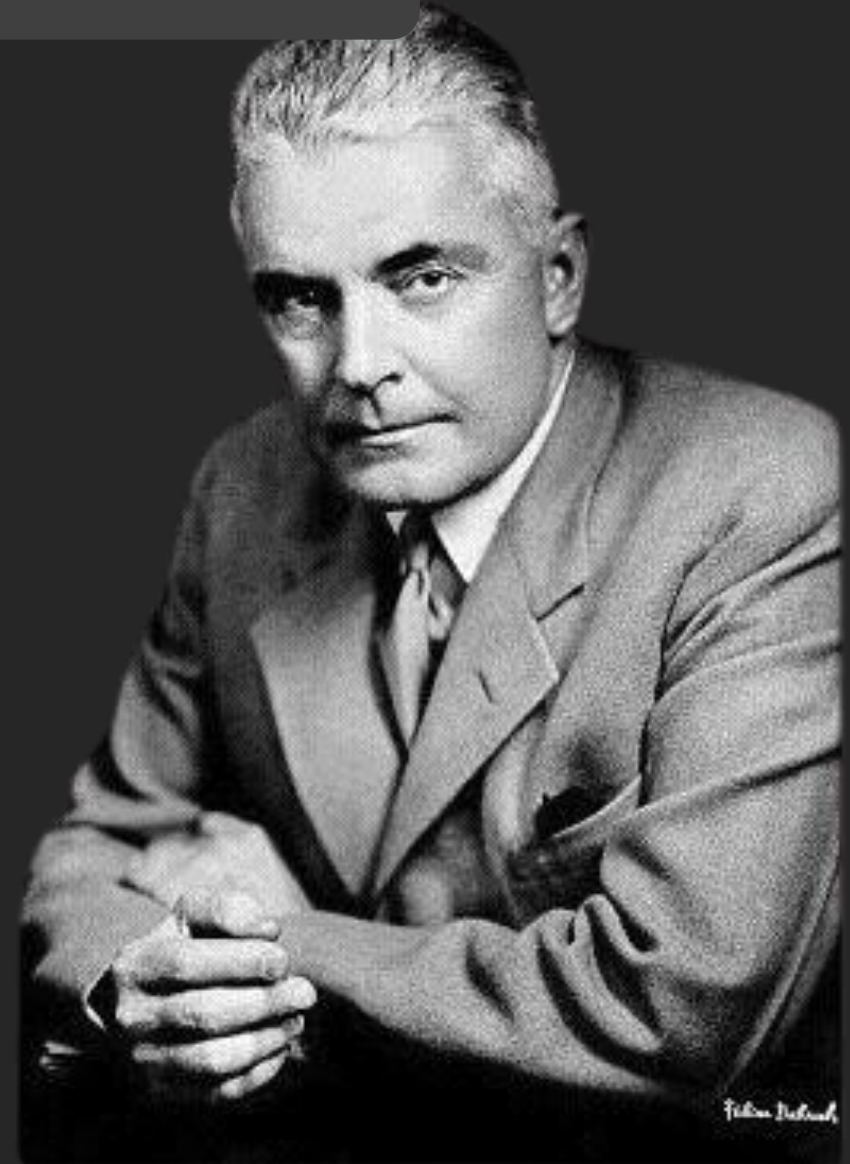
Zijn onze subjectieve gevoelens betrouwbaar?

Zijn onze subjectieve gevoelens betrouwbaar?

Psychology, as the behaviorist views it, is a purely objective, experimental branch of natural science which needs introspection as little as do the sciences of chemistry and physics

-Watson, 1913.

Het verhaal van de 4 sokken

We kunnen rationalizeren, maar betekent nog niet dat het gevoel fout zit

Zijn onze gevoelens betrouwbaar?

Hoe moeilijk vond je dit? 0-3

Zijn onze gevoelens betrouwbaar?

Hoe moeilijk vond je dit? 0-3

5 msec verschil
Enorm sensitief!

Zijn onze subjectieve gevoelens betrouwbaar?

Beslissen we op basis van feiten of gevoelens?

Beslissen we op basis van feiten of gevoelens?

vermijden we een taak omdat ze moeilijk is

OF

omdat ze moeilijk aanvoelt

Beslissen we op basis van feiten of gevoelens?

Beiden spelen een rol

MAAR

Indien verschillend, dan tellen gevoelens

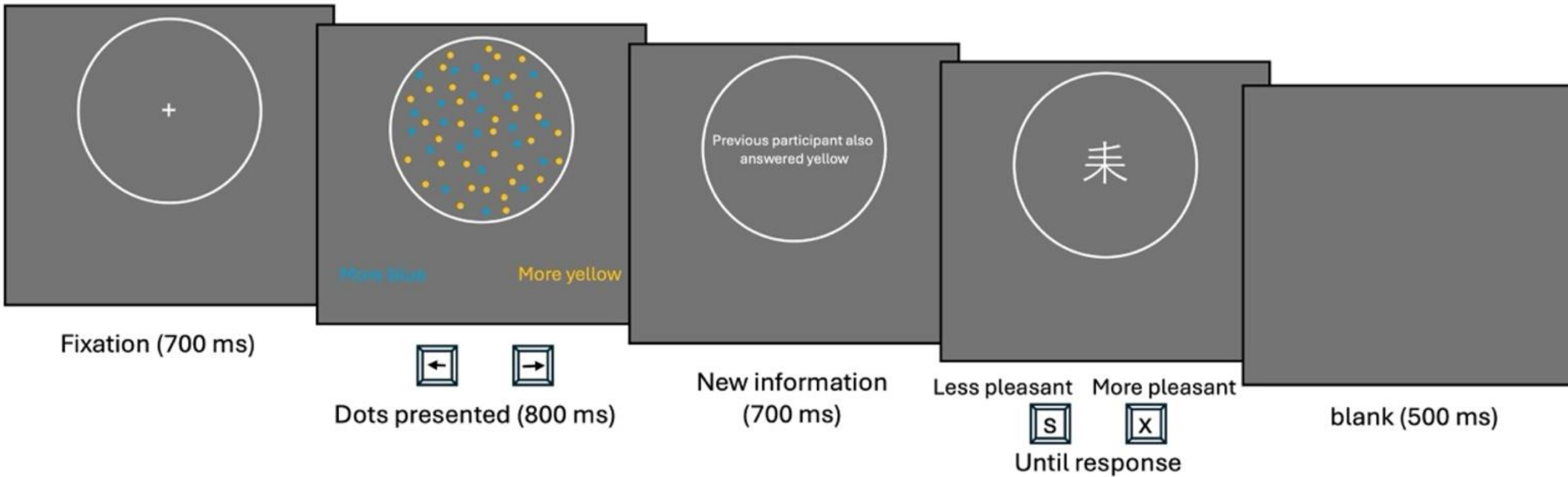
Zijn onze subjectieve gevoelens betrouwbaar?

Beslissen we op basis van feiten of gevoelens?

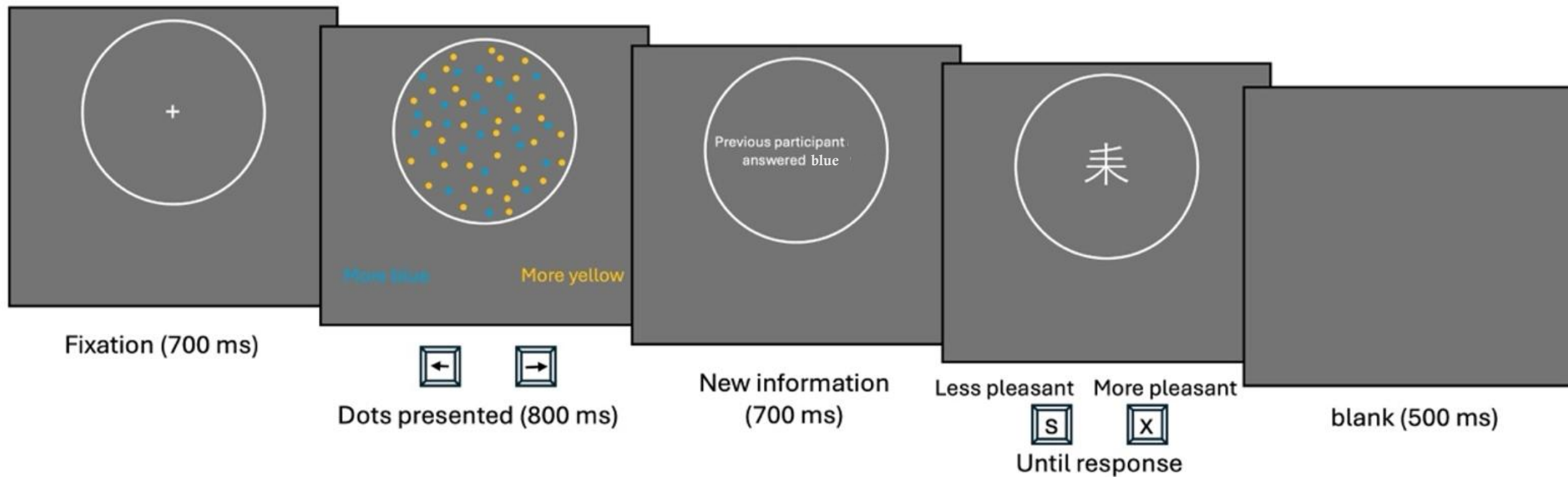
Is het simpele feit dat iemand ons tegenspreekt voldoende om negatieve gevoelens op te wekken?

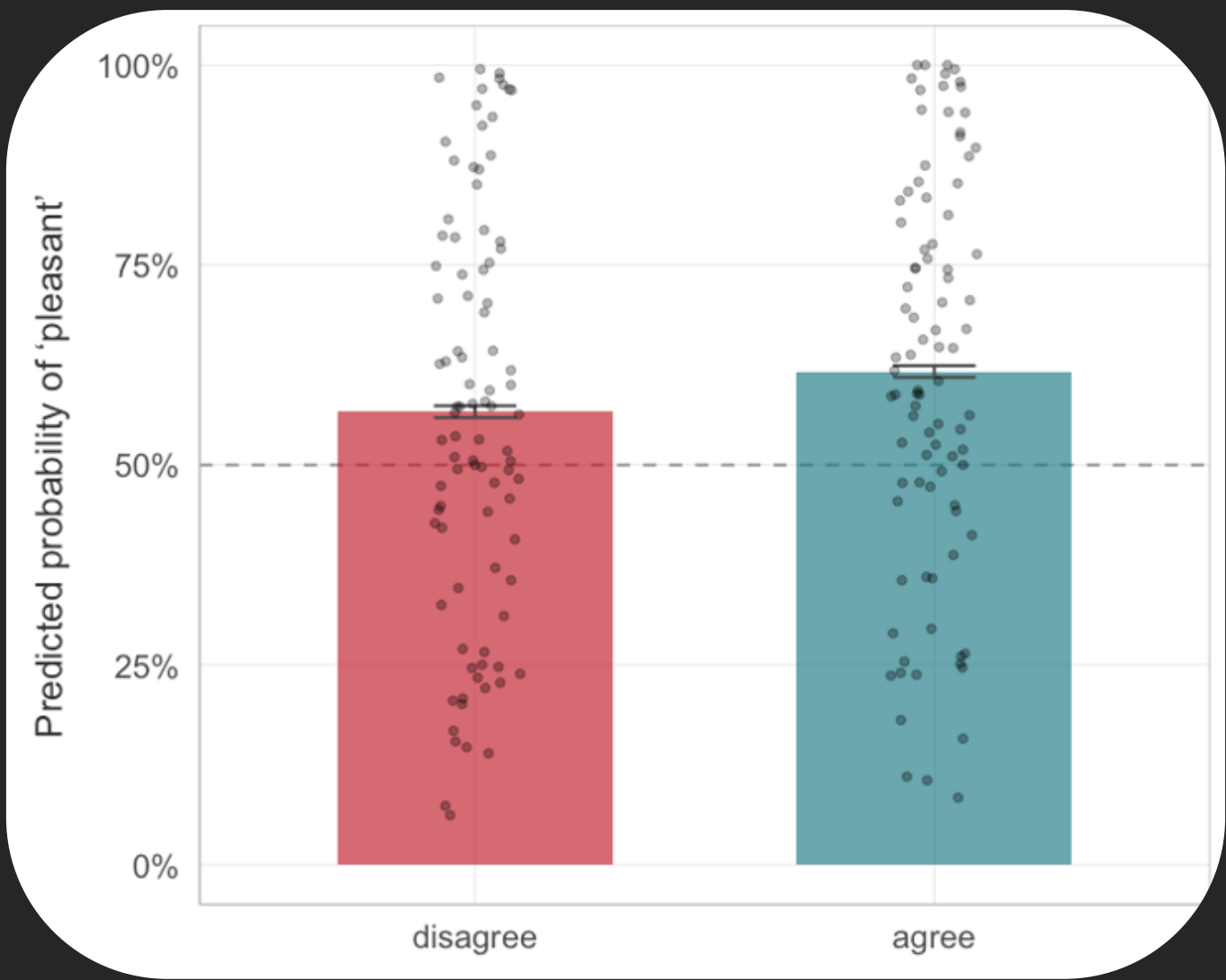

Overeenkomst

tegenspraak

Zijn onze subjectieve gevoelens betrouwbaar?

Beslissen we op basis van gevoelens?

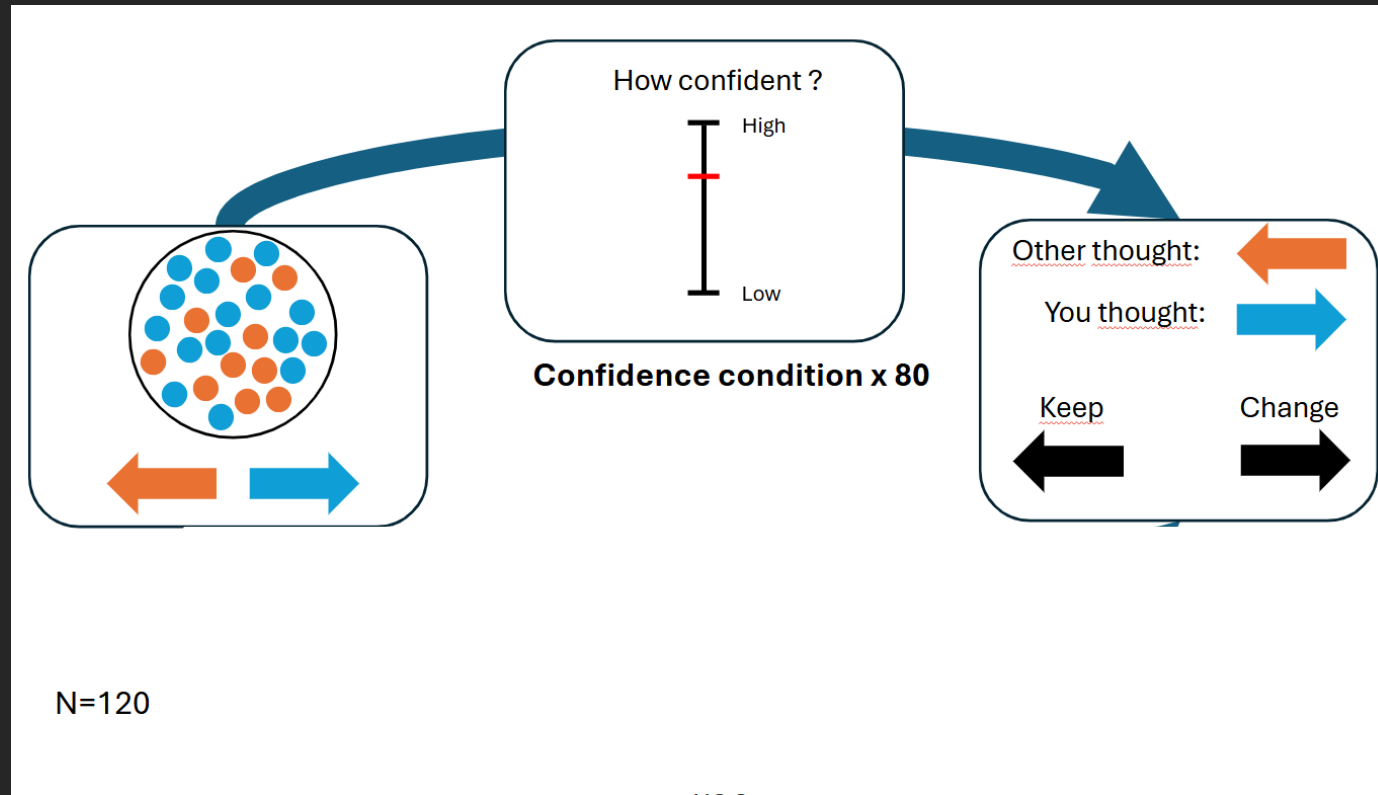
is het simpele feit dat iemand anders dat met ons
voldoende om die gevoelens op te nemen?

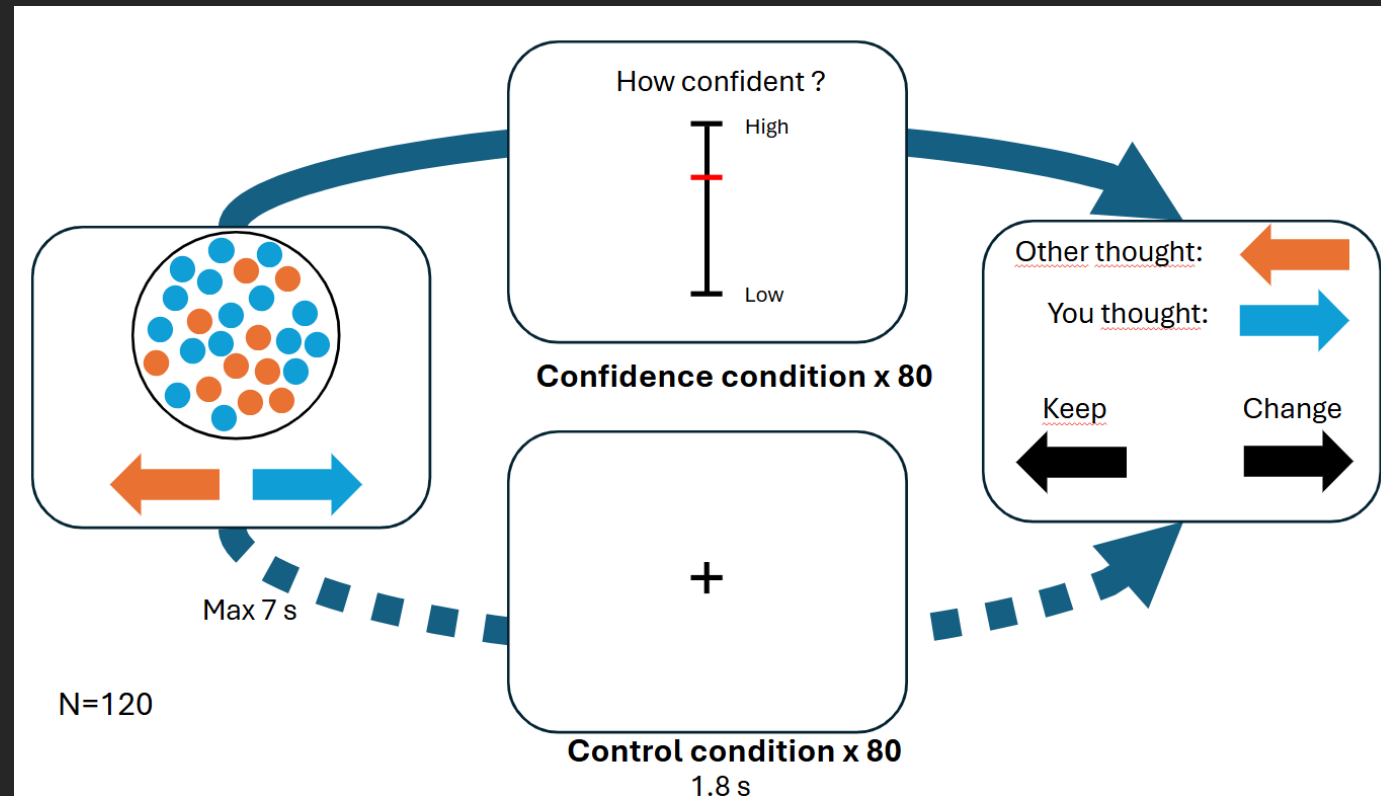
CONFIRMED

Welk gevoel is van belang voor het veranderen van mening?

Veld-studie
Door-to-door canvassing

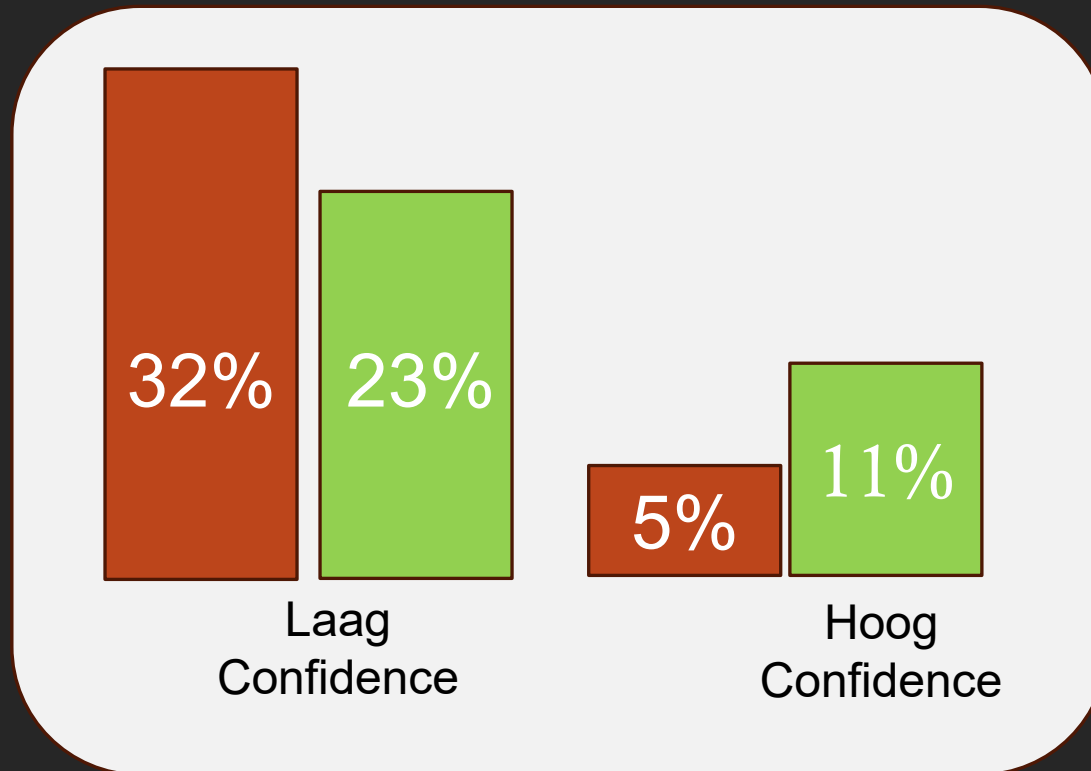
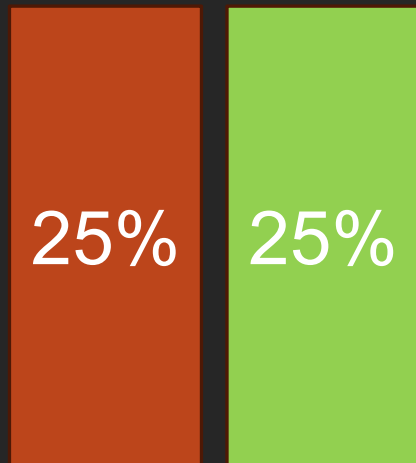

Voorspelling is duidelijk: proefpersonen gaan vaker van mening veranderen wanneer ze hun vertrouwen uitdrukken

- Met confidence
- Controle

Frequentie belief change

Van mening veranderen

Van mening veranderen hangt samen met vertrouwen

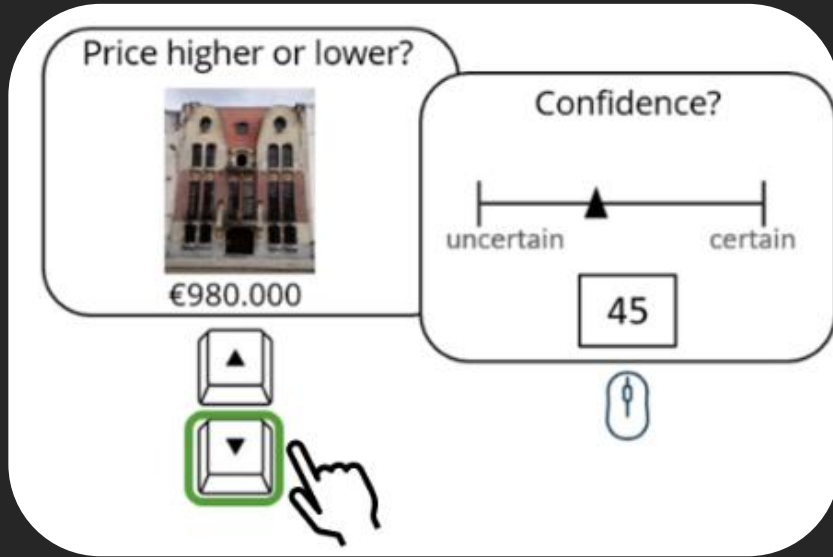
Kunnen we dit manipuleren / controleren?

METHODE

Fase I: avond sessie

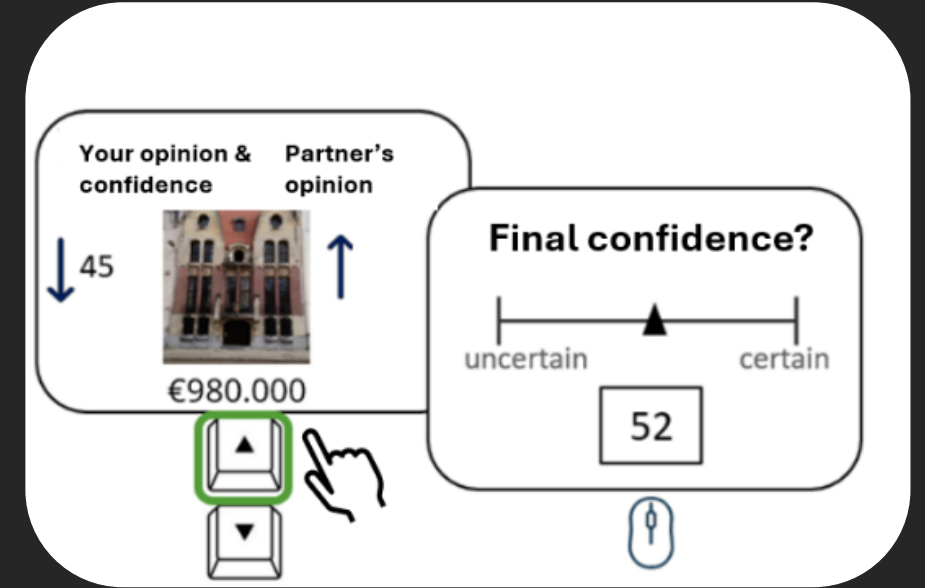

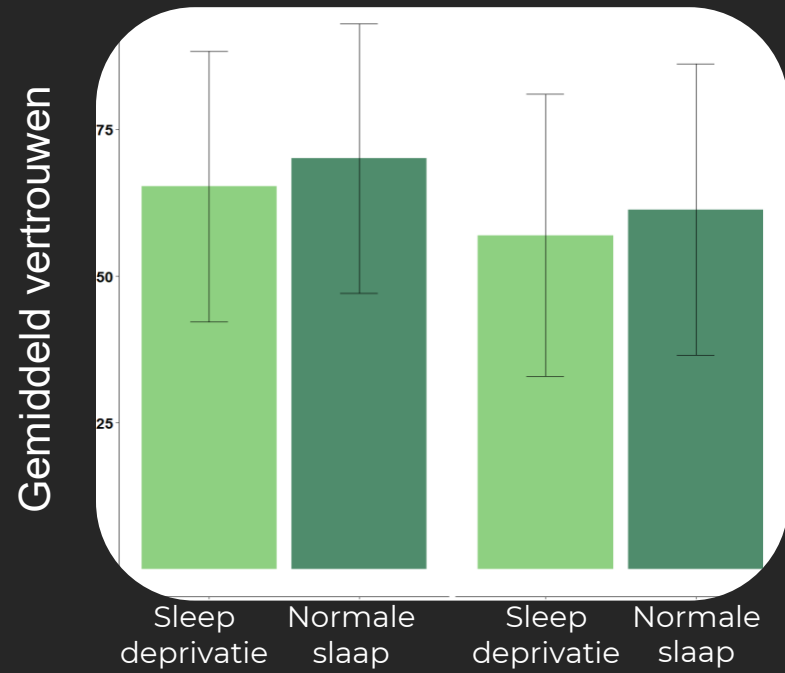
N = 35

's nachts

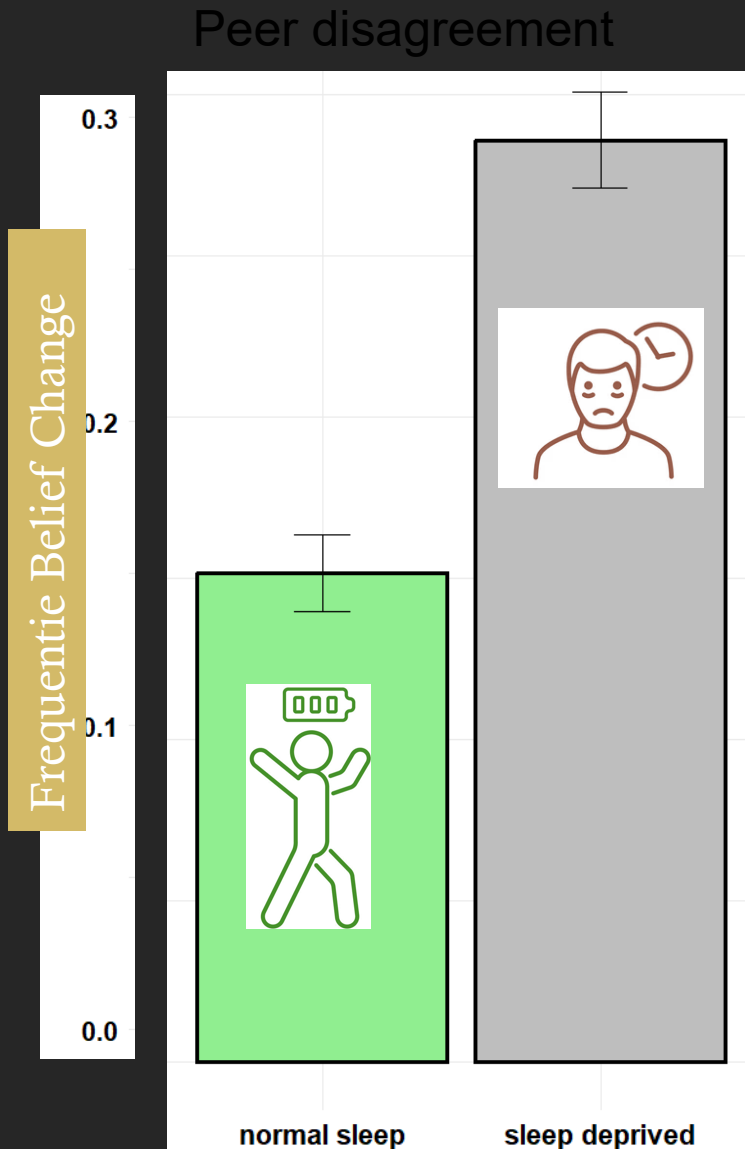
Fase II: Ochtend sessie

**Vertrouwen daalt na
slaap deprivatie**

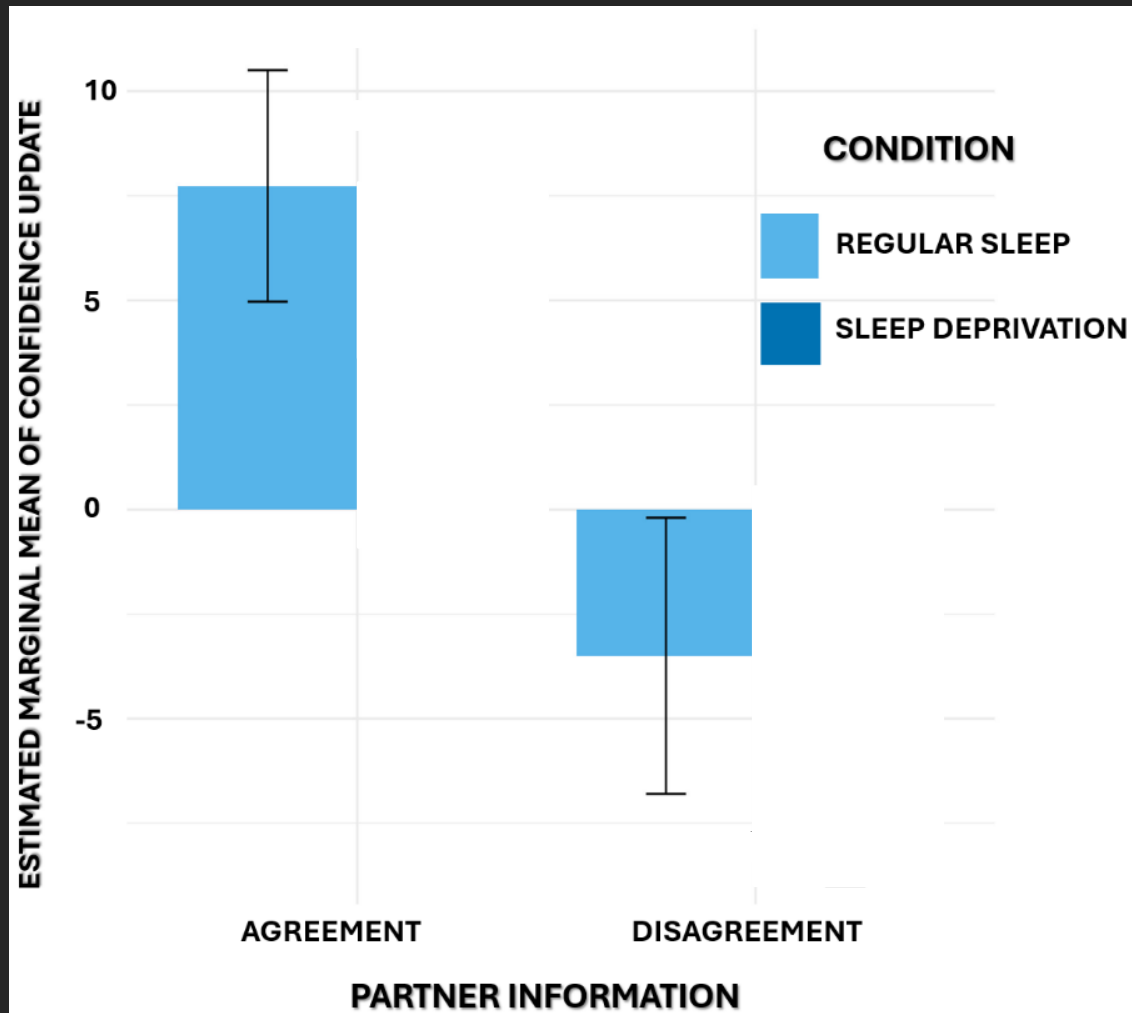
SLEEP DEPRIVATIE en BELIEF CHANGE

**Slaap deprivatie verhoogt
Frequentie mening veranderen**

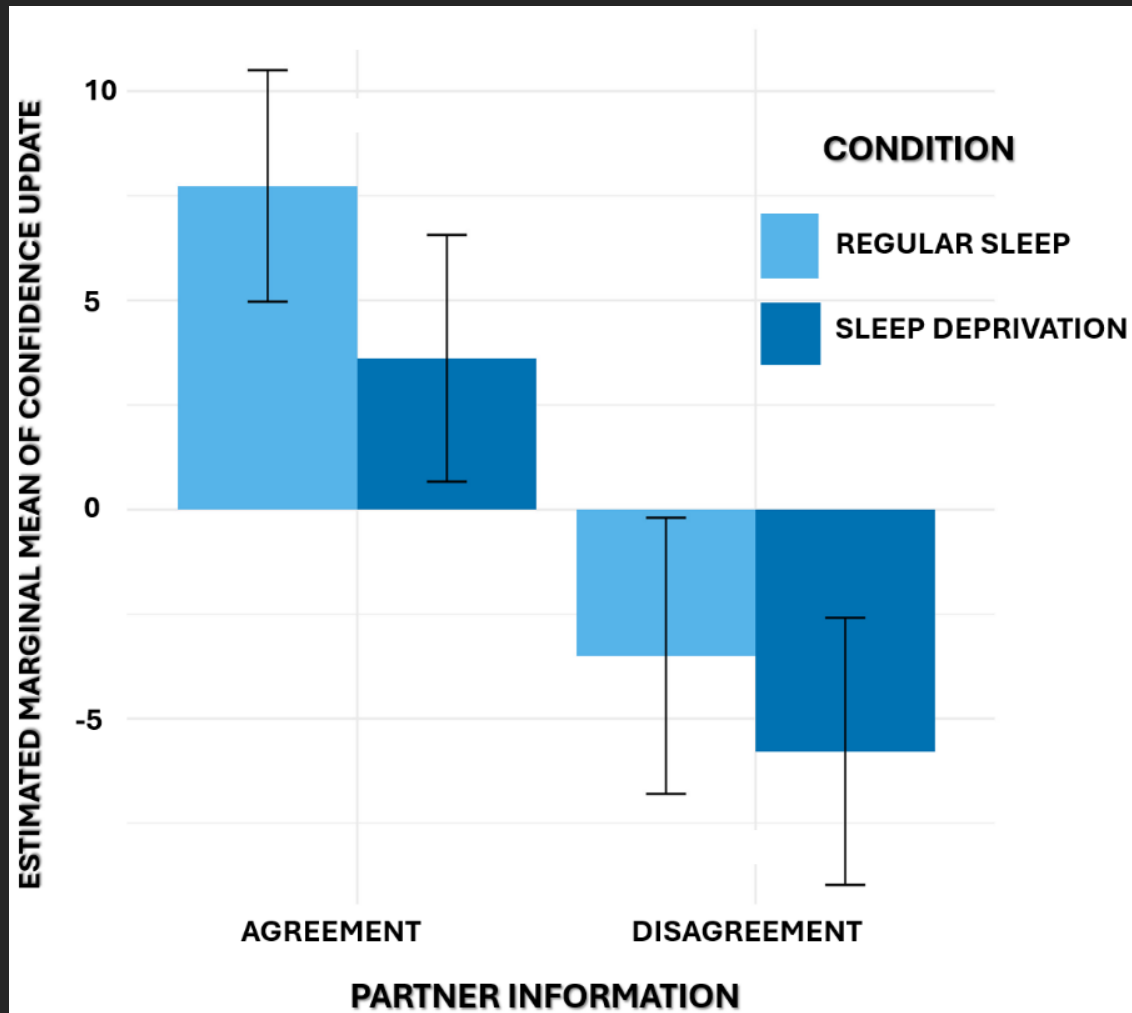
Kan de daling in vertrouwen het van mening veranderen verklaren?

Confirmation bias na slaap

Anckaert and Gevers, in press.

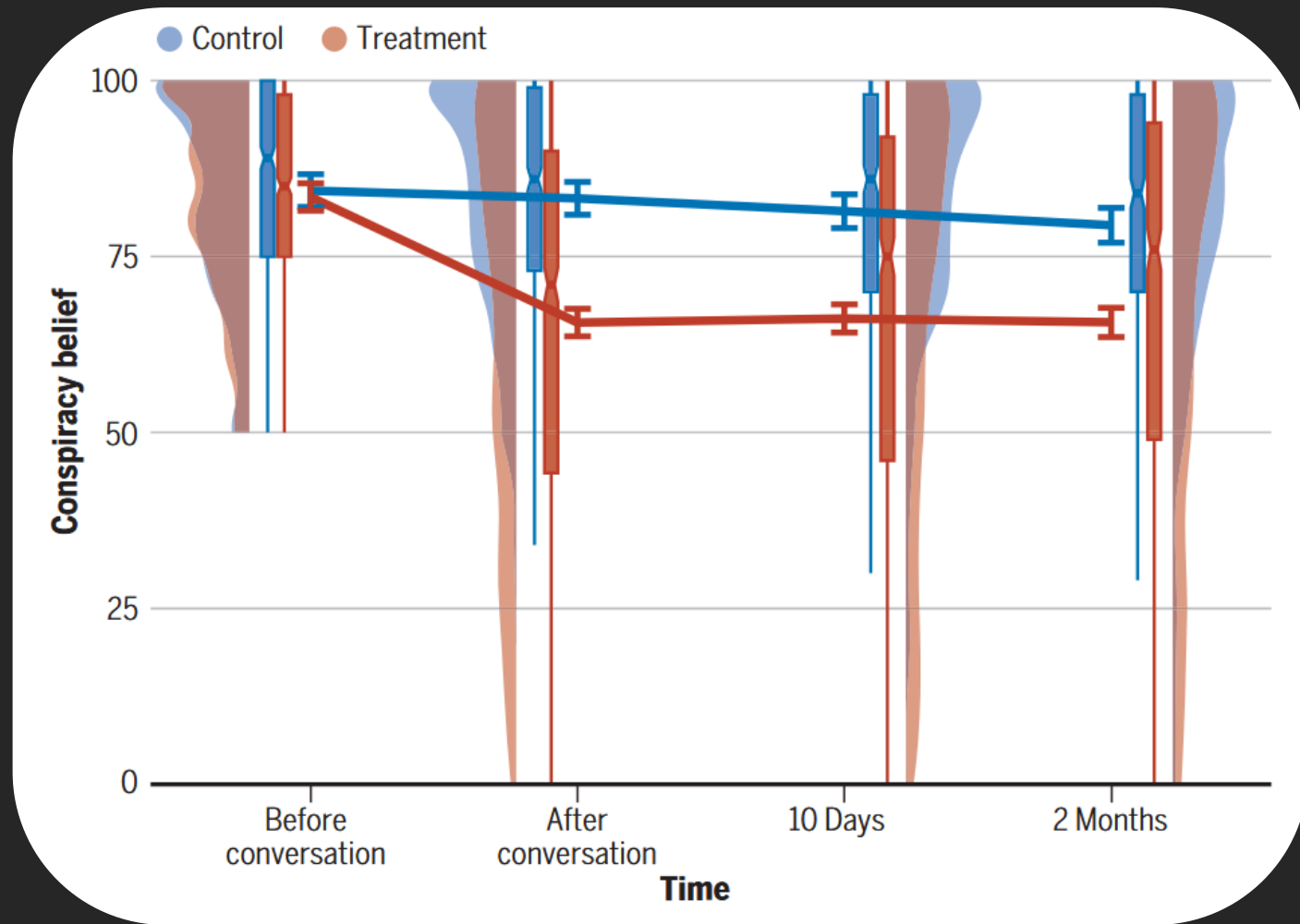
Geen confirmation bias na slaap deprivatie

Anckaert and Gevers, in press.

Nachtelijk vergaderen
HET WERKT!

Dus...

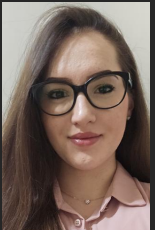

- Inconsistente of negatieve informatie creëert dissonantie
- Confirmation bias: we passen onze mening asymmetrisch aan
- Subjectieve ervaringen zijn bij machte en nodig om de burcht te verdedigen.
- Vertrouwen speelt hierbij een belangrijke rol

Wat nu...

- Helpen metacognitieve vaardigheden?
- Wordt vertrouwen geactiveerd in het brein als we er niet naar vragen?

- Is er ook weerstand wanneer ik beslis voor iemand anders?
- Hoe verandert macht de dynamiek?
- Wat is de invloed van sociale groepen op het van mening veranderen

Het Team: Cognitive Science for Society

Noé
De Rijck

Charlotte
Anckaert

Gaia
Corlazzoli

Wim
Notebaert

Olivier Klein

Andrea
Burda

Valentina
Piga

Laurence
Questienne

Catherine
Culot

Kenzo Nera